

A zrenyanini „Petőfi” Népkör munkájáról

Több mint ötödfél év mult el a zrenyanini »Petőfi« Népkör (a kezdetben Magyar Közművelődési Közösség) megalakulása óta.

Tekintettel arra, hogy a »Petőfi« Népkör felszabadult hazánk legidősebb magyar kultúregyesülete s figyelembe véve, hogy máig még nem jelent meg oly írás, mely lemérte volna teljes munkásságát, — időszerű lenne áttekintő ismertetést és mélyre ható bírálatot, elemzést adni eddigi tevékenységéről. Ezt az elemzést már az a körülmény is megköveteli, hogy nemhivatalos vélemények szerint a »Petőfi« Népkör Vajdaság egyik legtevékenyebb magyar kultúregyesülete, tapasztalatai és eredményei tehát példaadók lehetnek.

E cikknek azonban nem célja a fentemlített feladat megvalósítása. Az alábbiakban a Népkör jelenlegi munkájával akarok foglalkozni, különös tekintettel a »Petőfi« Népkör sajátosságaira.

A »Petőfi« Népkör jelenlegi kultúrmunkája öt alosztály között oszlik meg.

A NEPMŰVELÉSI ALOSZTÁLY

a mult télen és a tavasszal rendszeres ismeretterjesztő, irodalmi és eszmei-politikai előadások megrendezésével járult hozzá a tagság kultúr színvonalának emeléséhez. Az elhangzott előadások témakörét vizsgálva, megállapíthatjuk, hogy általában jól választották meg a tételeket. Íme néhány téma: Az élet keletkezése (Tordé Fülöp), A vallásról (Jeszenszky Tibor), A kultúrpolitikáról (Apler Tivadar), Nusics, A zeneművészet az ókortól napjainkig, Mollier (a három utóbbi előadást Barácius József tartotta.) Ezen felül egy írói estet is szervezett az alosztály, (az írói estén a vajdasági magyar tollforgatók olvastak fel műveikből). A népművelési alosztály az új munkaidényben három előadást rendezett, az első Petőfiről, a második pedig József Attiláról szólt, míg a harmadik az irodalom és a demokrácia viszonyával foglalkozott. (B. Szabó György). A két elsőt szavalatokkal illusztrálták az előadók.

Noha ezek az előadások széleskörű érdeklődésre számíthattak, a hallgatóság többnyire kevésszámú volt. Az érdeklődésre jellemző még az is, hogy mindig több az értelmiségi, mint a munkás hallgató. De talán nem is annyira az érdeklődés hiánya az oka annak, hogy kevés a közönség. A baj ott van, hogy kevés az előadó, s emiatt az előadások nem rendszeresek. Gyakran előfordul, hogy a hét közepén még nem tudják, ki tartja meg vasárnap délelőtt az előadást. De megesk az is, hogy az előadó az utolsó pillanatban, elfoglalt-

ságára hivatkozva, elhalasztja az előadást. Mindebből az következik, hogy az előadásokat nem hirdethetik meg, tehát sokan nem is tudnak róla.

Ezen csak úgy lehet segíteni, ha a népművelési alosztály kibővíti az előadók taborát és ezekkel egyetértésben 3-4 hónapra előre elkészíti az előadások tervét, a sorra kerülő témákat pedig nemcsak a város 2-3 kirakatában hirdeti ki, hanem az üzemekben és a külvárosban is. Remélhetőleg, az újonnan alakult irányító bizottság megoldja ezeket a problémákat is.

Mindezzel azonban a népművelési alosztály csak feladatainak egy részét végzi el. Működési területét még bővítenie kell. Így például, nagy szükség lenne magyar és szerb nyelvtanfolyamra. S mivelhogy a Népkör kivette részét az írástudatlanság elleni harcban (a népbizottság kimutatása szerint a város területén nincs magyar írástudatlan), tovább is foglalkoznia kell azokkal, akik most tanulták meg a betűvetést, hogy a fáradság ne vesszen kárba. Ezenkívül igen hasznos lenne még, ha előadássorozatokat szervezne a természettudományok egyes ágainak ismertetése céljából (biológia, földrajz stb.)

A KÖNYVTÁR

november elején 3.364 művel rendelkezett. Ebben az évben több mint 50 százalékkal, azaz 1.263 művel gyarapodott a könyvek száma. Leginkább a tudományos és ismeretterjesztő művek gyarapodtak (1.004 mű a gyarapodás). Aránylag és a lehetőségekhez képest szépen növekedett a szépirodalmi és a marxista-leninista könyvek száma is (191 és 60 mű a gyarapodás). A felsorolt számok arról tanúskodnak, hogy a Népkör ezidén komoly gondot fordított a könyvtárra. Sajnos, azonban, még mindig kevés az ifjúsági irodalom a Népkör könyvtárában. Itt mindössze 151 ifjúsági mű volt november elején, viszont az ifjak olvasótáborá napról-napra növekszik. Barácius József néptárs véleménye szerint a »Testvériség-Egység« sajtó- és kiadóvállalatnak több ifjúsági könyvet kellene kiadnia. (például, sokan szeretnék olvasni Verne Gyula műveit).* Ezen a téren tehát jó irányban folyik a munka.

A könyvtárhoz képest azonban még kicsiny az olvasótábor. November elejéig mindössze 444 olvasó használta a könyvtárat. De örvendetes jelenség, hogy az olvasó tábor jelentős része fizikai munkás és ifjú.

A Népkör vezetősége tervbe vette, hogy a legrövidebb időn belül sorozatos könyvismertető előadást szervez, hogy ezáltal is növelje a könyvek iránt megnyilvánuló érdeklődést. Továbbá, a Népkör maga is árúítani akarja a magyar kiadványokat.

SAKK ÉS TAMBURA-ZENEKAR

Az év folyamán alakult meg a Népkör sakk-alosztálya. Ez a fiatal alosztály házi-verseny rendezésével és a városbeli sakk-csoportokkal való mérközéseivel hozzájárul a Népkör társas életének élénkítéséhez.

Szintén nem rég jött létre a Népkör tambura-zenekara. Az együttes 12 tagból áll és eddig egy nóta-estet rendezett. Még nehézségekkel küzd, szegényes a kottakészlete, de idővel ezt a problémát is megoldja. Komoly és szép feladata van: magyar muzsikát adni a dolgozóknak.

* A beszélgetés után e sorok írója érdeklődött a kiadóvállalatnál az ifjúsági irodalomra vonatkozó 1951-es tervről s megtudta, hogy a »Testvériség-Egység« a közel jövőben egy egész sor ifjúsági művet ad majd ki, többek közt Verne műveket is.

A Népkörnek, sajnos, nincs énekkara és népi táncsoportja. A vezetőség azonban foglalkozik ezzel a kérdéssel és remélhetőleg hamarosan megalakul a népi táncsoport is, mely még tömegesebbé teszi a kultúrmunkát.

A MŰKEDVELŐ ALOSZTÁLY

Zrenyaninban évtizedek óta élénk műkedvelői tevékenység folyik. A színház épülete maga több mint százéves. Gyakran szerepeltek itt hosszabb-rövidebb ideig hivatásos színházak is. A városnak tehát már egy bizonyos főkü színházi kultúrája is van. A közönség kultúrigényei, a szocialista építéssel párhuzamosan, napról-napra fokozódnak. S míg a szerb dolgozók kultúrsumját már néhány éve hivatásos színház elégíti ki, a nagyszámú magyar dolgozó még nélkülözi azokat a színvonalas előadásokat, amelyeket csak hivatásos színház nyújthat.

A magyar műkedvelő színjátszásnak éppen ezért Zrenyaninban rendkívüli jelentősége van. A »Petőfi« Népkör vezetősége ezt mindig szem előtt tartotta s megalakulása óta harcolt a magasabb fokú, új műkedvelés megferemtéséért. Nem volt könnyű feladat gyomlálni a mult csökevényeit és a limonádé operettekben nevelkedett közönséget és műkedvelő gárdát bevezetni az igazi művészet drámairodalmába.

A Népkör műkedvelő alosztálya minden előadott színművel a fejlődés egy-egy fokát hagyta maga mögött. E fejlődés irama különösen az utóbbi három évben fokozódott. 1948 elején J. Horvát »Csak a vak nem látja« című színművének előadása még teljesen műkedvelő jellegű, ezzel szemben a »Mélyek a gyökerek« már megközelítette a művészi színvonalat. A »Házitűcsök« és a »Botcsinálta doktor« színrehozatala pedig bebizonyította, hogy az alosztály munkáját már nem a műkedvelés méreteivel kell értékelni. Jelenleg »A Zselyeznov ház asszonya« című Gorkij színművet próbálják. Remélhetőleg ez újabb állomás lesz az alosztály fejlődésében.

A műkedvelő alosztály azonban nem csak a városban lépett színre, de gyakran tartott előadásokat falvakban is. Így az év folyamán kétszer volt Mihájlovón, egyszer Lukácsfalván, Bókán, Ürményházán, Jása Tomicson és Debélyacsán. Milyen feladatnak tett eleget a kiszállások alkalmával, ezt legjobban mutatja az a tény, hogy például Mihájlovón (!) 700 főnyi közönség tapsolta még a »Botcsinálta doktor« előadását.

A »Petőfi« Népkör nem fordított hátat véglegesen az operetteknek, hiszen erre nincs is szükség. Legyen operett is, de ne bármilyen, ez volt az elve. A műkedvelő alosztály erejéről tanúskodik, hogy ma már a »könnyebb klasszikus« dalműveket is színre tudja hozni. Legutóbb Schubert »Három a kislány« című operettjét adták elő (eddig tízszer, teltház előtt). Így a műkedvelő alosztály egyre értékesebb zenei megvalósításokkal szolgálja majd a dolgozók kultúr színvonalának emelését. A színjátszás nem sülyed a kabaré posványába, hanem kultúrhivatást teljesít.

A műkedvelő alosztály eddigi fejlődése időszerűvé tette, hogy a Népkör foglalkozék egy állandó, hivatásos magyar színház megalakításának kérdésével. A felvetett ötletek szerint ez városi színház lenne. Maga az elképzelés talán így is megvalósítható lenne, de — véleményem szerint — ma nagyobb szükségünk van egy bánáti jellegű magyar színházra, s ebben az utóbbi javaslatban több a megvalósítási lehetőség is.

Az utóbbi időben mind jobban érezzük, hogy a Bánát területén nincsen hivatásos magyar színház. Hiányzik a hivatásos színház a közönség szempontjából is és a műkedvelő csoportok szempontjából is. A közönség egyre igényesebbé válik, többet és jobbat kíván, a műkedvelő csoportok pedig csak egy bizonyos fokig fejlődhetnek a kultúregyesületek keretei közt. De nem is várhatunk teljes elmélyülést és emelkedett művészi alakítást, azoktól a műkedvelőktől, akik már a napi munkában kifáradva látnak hozzá szerepük tanulmányozásához.

Igen, nagyon hiányzik egy olyan színház, amely állandóan látogatná a bánáti magyarlakta falvakat és városokat. S ha hiányzik és szükség van rá, miért ne teremtenénk egy ilyen színházat. Nincs hozzá káderünk? Véleményem szerint a Bánát legjobb műkedvelői közül toborozhatnánk annyi fiatal, lelkes és tehetséges műkedvelőt, amennyi az induláshoz kell. A »Petőfi« Népkör műkedvelő alosztálya magja lehetne e színháznak. Elképzelem szerint, ennek a színháznak Zrenyanin lenne a központja, de a színház csak az idény néhány hónapjában működne itt, a többi hónapokban a bánáti falvakban és városokban vendégszerepelne.

De egyelőre ez csak elképzelés, ötlet. Lehet róla még vitázni. A hozzászólásokból majd kialakul egy elfogadható megoldás. Ezt a gondolatot azért vetettem fel, mert egyrészt időszerű, másrészt pedig összefügg a »Petőfi« Népkör műkedvelő alosztályának fejlődésével, vagyis a kultúr munka további kibontakozásával.

A NÉPKÖR OTTHONA

Jelenleg 1.318 család, azaz kb. 4.000 személy tagja a Népkörnek. A kultúr munka egyre terebélyesedik s ma már kicsinynek bizonyul a Népkör otthona. Hovatovább a helyiséghiány kerékkötője lesz a munka további fejlődésének.

Pedig a kultúr munkát még minden tekintetben tömegesíteni kell és minőségileg is, mennyiségileg is fokozni. De, hogy a Népkör eredményesebben valósítsa meg feladatait, a vezetőségnek több tervszerűségét és több állhatatosságot kell alkalmaznia munkarendszerében.

ÉRI PÁL